

Opgroeien

Meertaligheid als realiteit én rijkdom: hoe professionals, ouders én kinderen versterken?

Kathy Jacobs en Tine Rommens, agentschap Opgroeien
Brecht Peleman, Universiteit Gent & VBJK

UNIVERSITEIT
GENT

Opbouw sessie

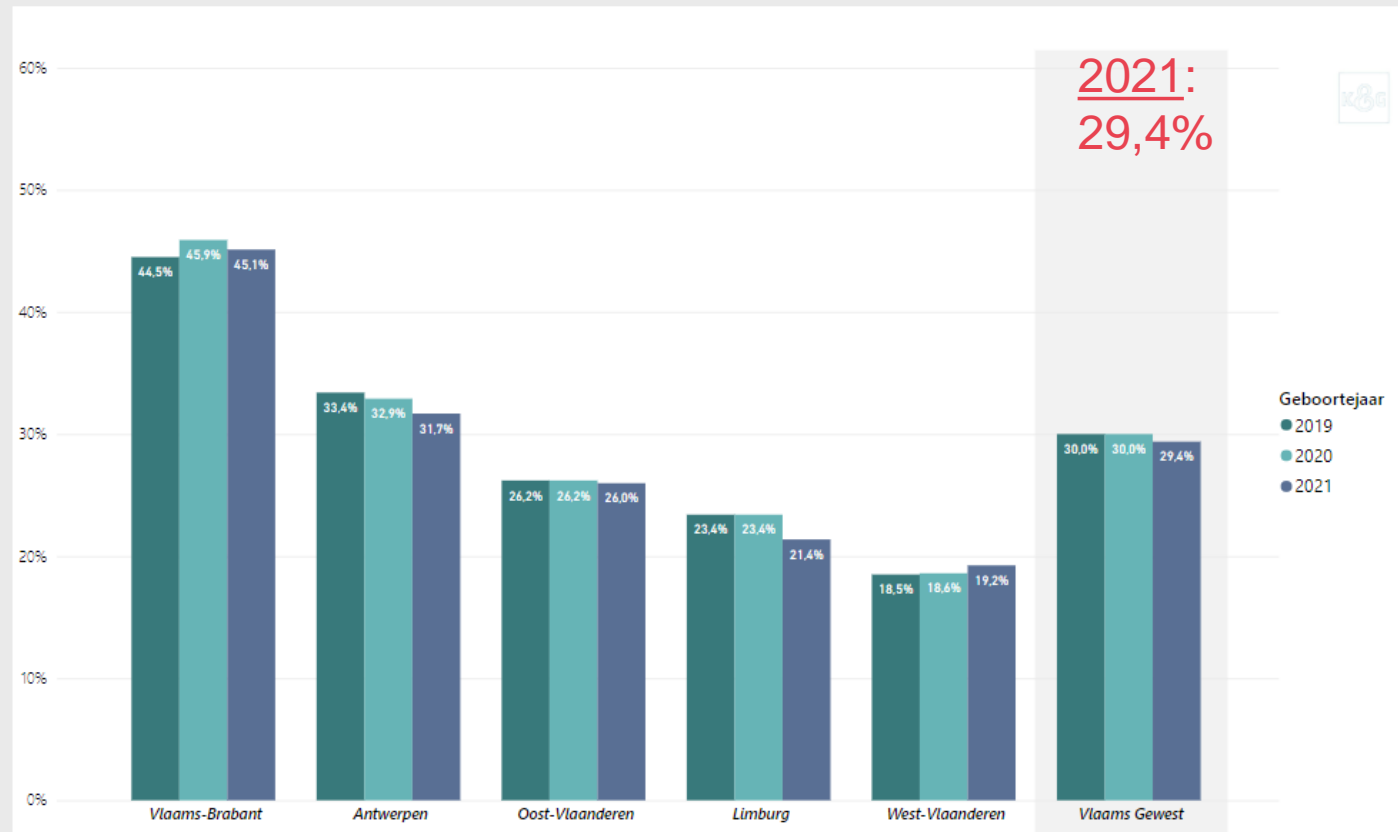
1. Intro
2. Pro-M-onderzoek: enkele highlights
3. Tools voor ouders en professionals
4. Aanbevelingen
5. Ruimte voor uitwisseling

1. Om te starten...

Hoeveel % van de kinderen geboren in 2021 in het Vlaams Gewest, spreekt voornamelijk een andere taal dan Nederlands met de moeder?

1. Om te starten..

Evolutie (per provincie) van het aandeel borelingen met taal moeder-kind niet Nederlands

1. Om te starten...

Evolutie aandeel borelingen per taal moeder-kind (meest voorkomende talen)

Borelingen naar taal moeder-kind	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
<i>Nederlands</i>	74,5%	74,3%	73,5%	72,8%	71,3%	71,0%	70,0%	70,0%	70,6%
<i>Frans</i>	5,2%	5,3%	5,4%	5,6%	5,7%	5,8%	5,9%	6,4%	6,5%
<i>Arabisch</i>	3,6%	3,5%	3,7%	4,1%	4,3%	4,5%	4,3%	4,3%	3,9%
<i>Turks</i>	3,0%	3,1%	2,9%	2,7%	2,8%	2,7%	2,7%	2,6%	2,3%
<i>Roemeens</i>	0,7%	0,8%	1,0%	1,2%	1,4%	1,6%	1,8%	1,8%	2,0%
<i>Engels</i>	1,2%	1,1%	1,2%	1,2%	1,3%	1,2%	1,2%	1,3%	1,3%
<i>Pools</i>	1,0%	1,2%	1,2%	1,3%	1,4%	1,3%	1,4%	1,2%	1,1%
<i>Berbers</i>	1,7%	1,5%	1,6%	1,4%	1,6%	1,4%	1,3%	1,2%	1,1%
<i>Andere talen</i>	9,0%	9,3%	9,4%	9,8%	10,2%	10,5%	11,3%	11,1%	11,1%

1. Om te starten...

2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 **2021**

Provincie

■ Oost-Vlaanderen

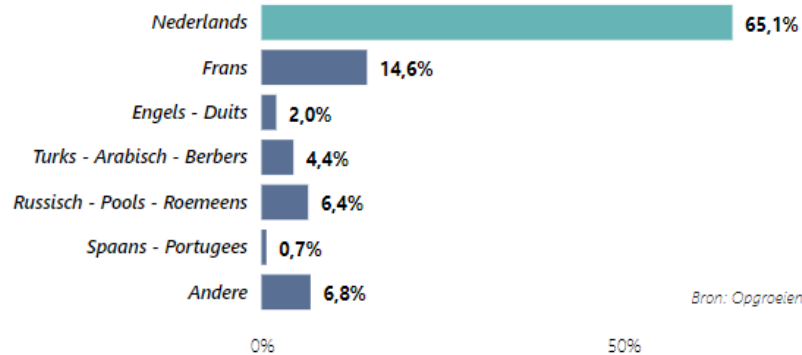
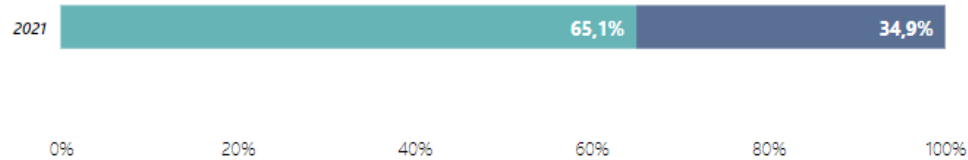
Gemeente

Geraardsbergen

Borelingen naar taal moeder-kind

● Nederlands ● Andere taal dan Nederlands

Bron: Opgroeien - situatie op 31 december

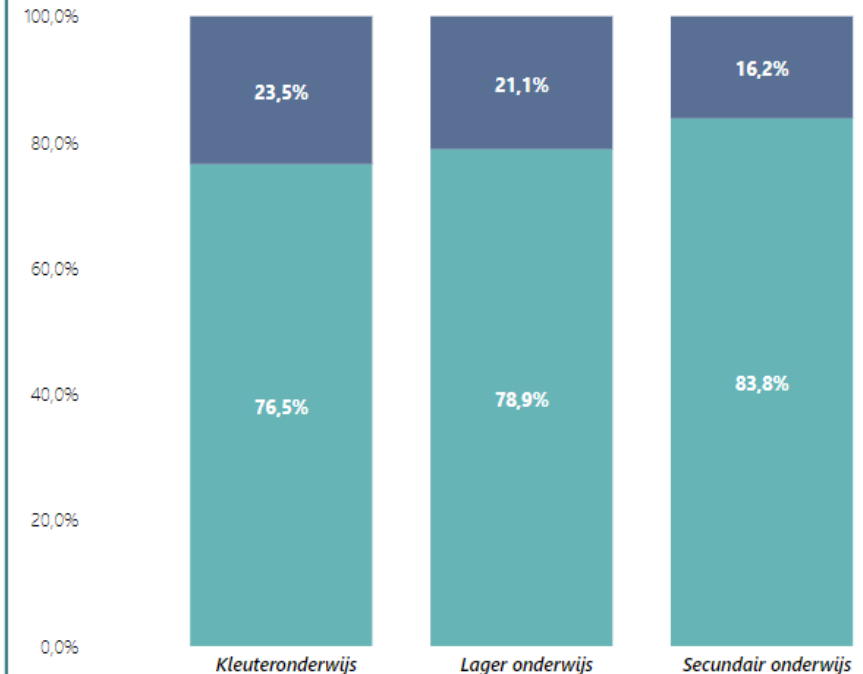

Bron: Opgroeien - situatie op 31 december

Thuis taal van leerlingen in het Vlaams Onderwijs

● Thuis taal Nederlands ● Thuis taal niet-Nederlands

Bron: Dep. Onderwijs - situatie op 1 februari

Meertaligheid als realiteit Maar niet evident...

Veel vragen over:

- Kinderen
- Gezinnen
- Professionals

Onderzoek

Relatie ouders-
Professionals

Valorisatie

Professionalisering

Doelstelling: Professionalisering mbt meertaligheid in de vroege kinderjaren

Duurtijd: 4 jaar (2018-2021)

steunpunt
diversiteit
& leren

UNIVERSITEIT
GENT

vbjk
Vernieuwing in de
Basisvoorzieningen
voor Jonge Kinderen

Kind & Gezin

iedereenleest.

Drie sporen van valorisatie:

- Gezinsondersteuning
  - Kinderopvang
  - Bibliotheken

2. Pro-M-onderzoek: enkele highlights

Overzicht – highlights vanuit 3 'perspectieven'

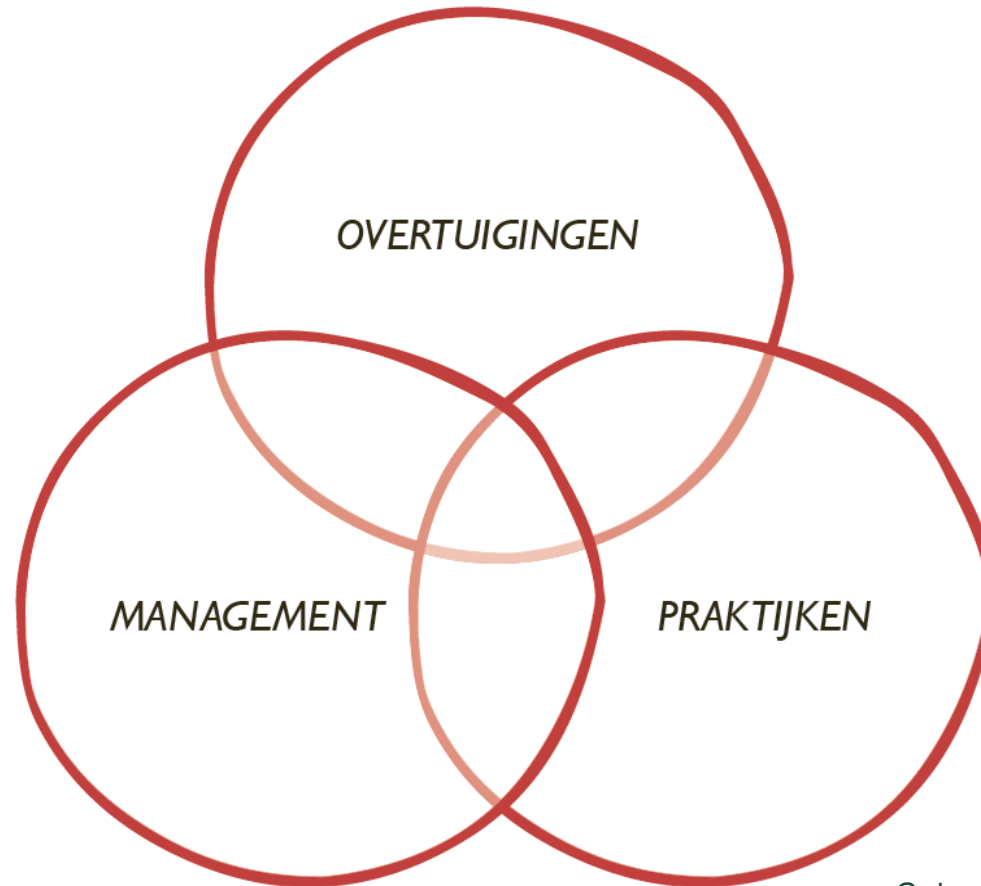
Professionals gezinsondersteuning

Meertalige ouders kinderopvang

Professionals kinderopvang

TALENBELEID

Ten aanzien van:

- KINDEREN
- OUDERS
- TEAM

Gebaseerd op Spolsky (2003)

Professionals gezinsondersteuning

Data

Survey met 305 medewerkers uit Consultatiebureaus:
74 verpleegkundigen, 72 artsen,
21 gezinsondersteuners en 137 vrijwilligers.

Video-stimulated recall met 11 verpleegkundigen.

<https://www.demorgen.be/nieuws/taalkundigen-strijden-tegen-misvattingen-over-meertaligheid-hoeveel-nederlands-moet-iemand-kennen-om-de-stelling-van-pythagoras-uit-te-leggen~b497f19e/>

Professionals gezinsondersteuning

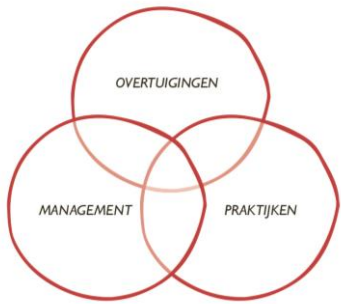
Kernpunten

Samenhang drie componenten

Overtuiging waarde van thuistaal --> advies

Link met zelfbekwaamheidsgevoel (self-efficacy)

Link met ondersteuning/vorming over meertaligheid

Van Oss, V., Van Avermaet, P., Struys, E., & Vantieghem, W. (2022). An empirical validation study of Spolsky's language policy model. *Current Issues in Language Planning*, 23(1), 77-95.

Van Oss, V., Struys, E., Van Avermaet, P., & Vantieghem, W. (2021). What prompts early childhood professionals to proffer advice to multilingual families? Investigating the association between language policy and perceived self-efficacy. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 1-17.

Meertalige ouders kinderopvang (groepsopvang)

Data

Survey met 404 MT ouders uit 85 voorzieningen

Groepsinterviews met 17 MT ouders uit 3 voorzieningen

Meertalige ouders kinderopvang (groepsopvang)

Kernpunten

1. MT ouders zijn tevreden over hun relatie met kinderbegeleiders...
2. ... maar tegelijk geven ze aan dat er weinig wordt gedaan met hun meertaligheid
  1. De thuistalen van de ouders worden weinig benut
  2. Er is amper dialoog over taal/meertaligheid
3. MT ouders hebben vragen, maar stellen ze niet altijd

MT ouders zijn tevreden over hun relatie met kinderbegeleiders...

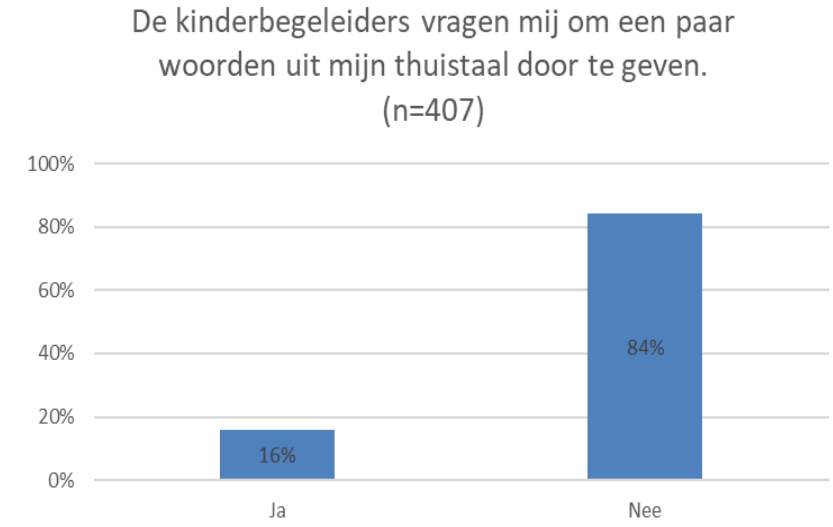
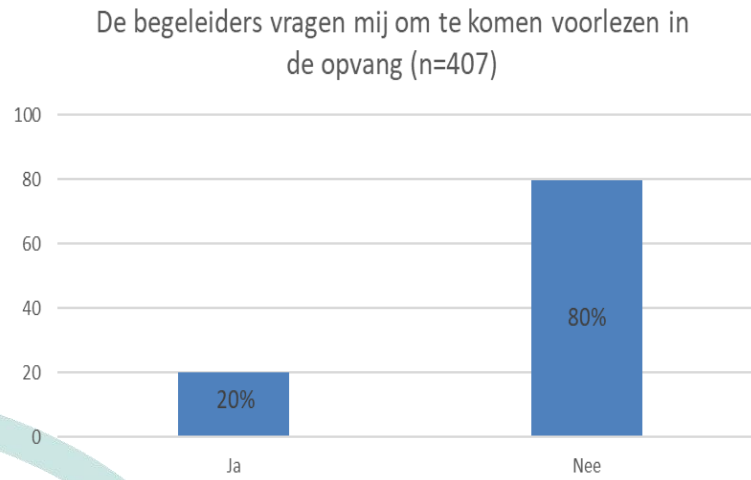
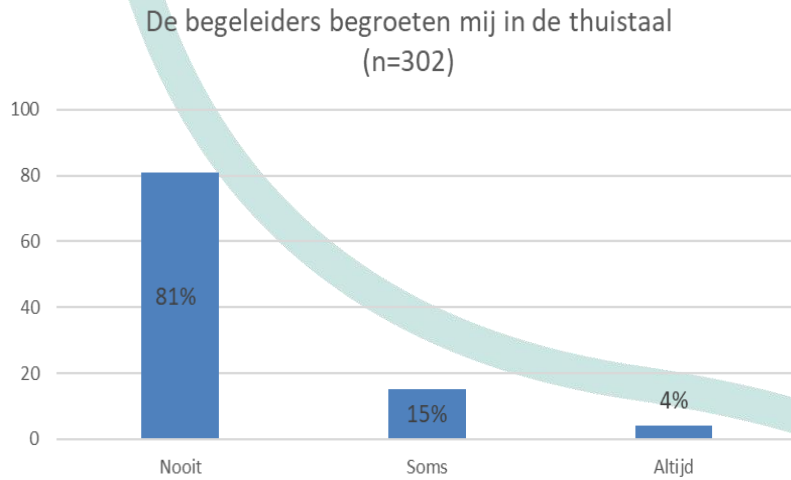

Vertrouwen en contact

... maar ze geven aan dat er weinig gedaan wordt met hun meertaligheid

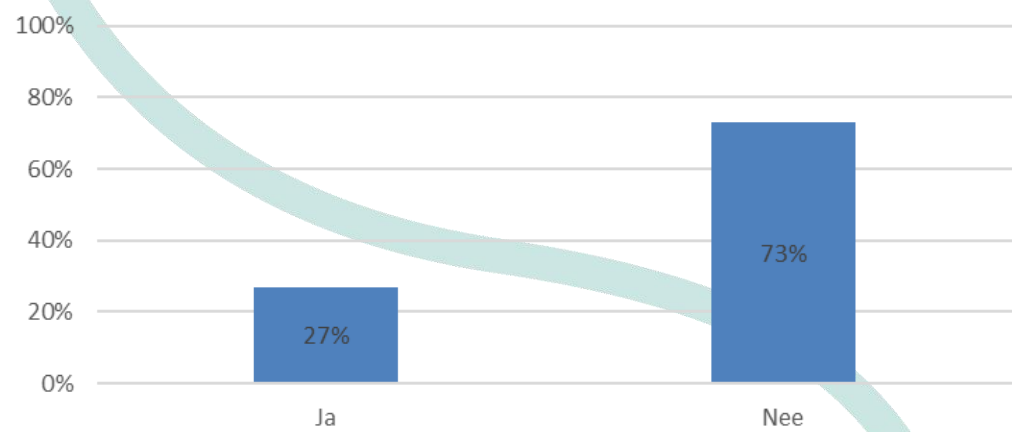
1. Thuis talen worden weinig benut

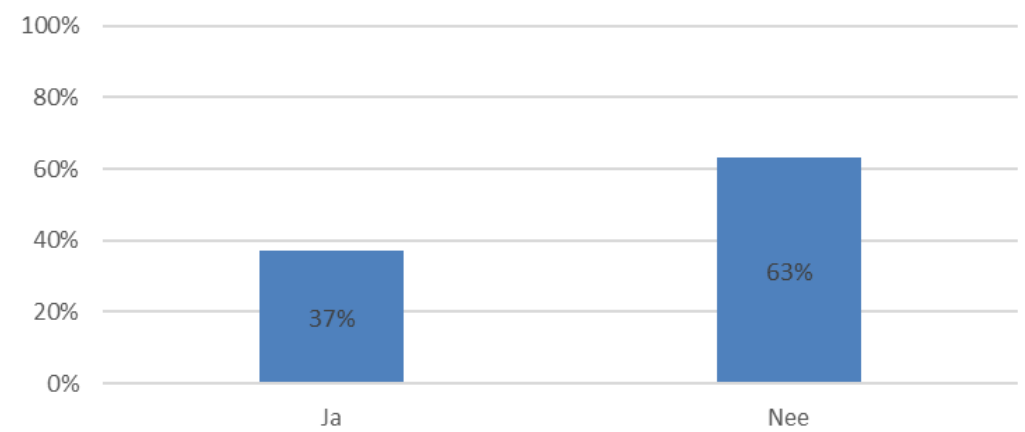
... maar ze geven aan dat er weinig gedaan wordt met hun meertaligheid

2. Amper dialoog over taal/meertaligheid

De kinderbegeleiders spreken met mij over taal-opvoeding.
(n=403)

De kinderbegeleiders informeren mij over het taalbeleid van de opvang.
(n=402)

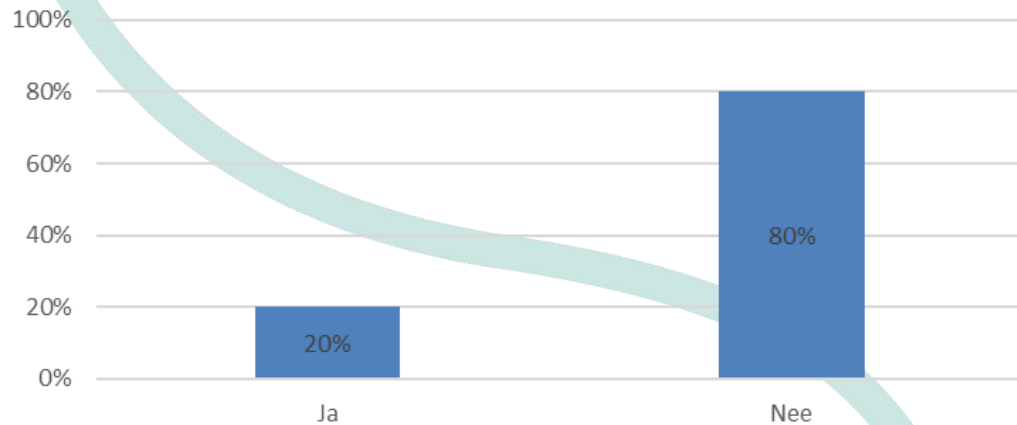

Van Der Wildt, A., Aghallaj, R., De Backer, F., Vandenbroeck, M., & Agirdag, O. (2023). Multilingual language minority parents' perspectives on their relationships with caregivers regarding the multilingual upbringing of the child: a large-scale exploration within childcare facilities in Flanders. *International Journal of Multilingualism*, 1-15.

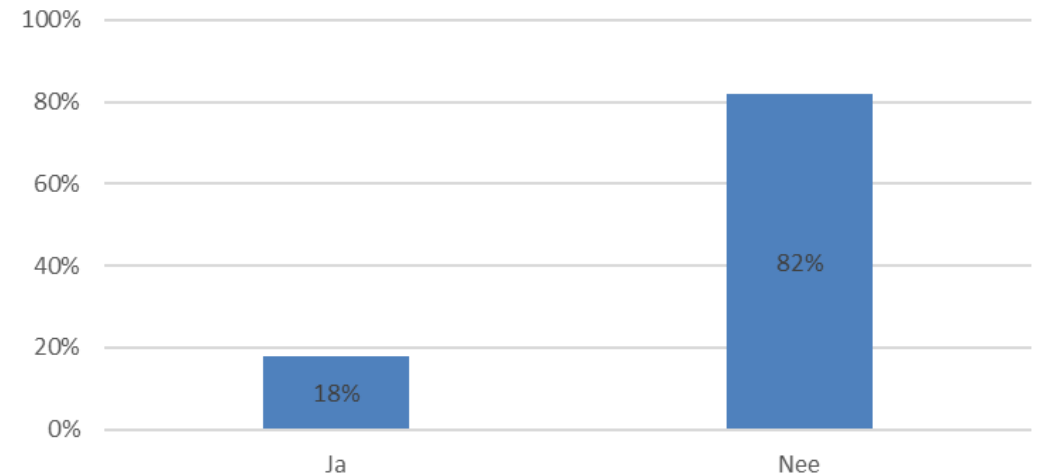
... maar ze geven aan dat er weinig gedaan wordt met hun meertaligheid

2. Amper dialoog over taal/meertaligheid

De kinderbegeleiders geven mij advies over meertalige opvoeding. (n=405)

Ik vraag zelf advies over meertalige opvoeding. (n=403)

... maar ze geven aan dat er weinig gedaan wordt met hun meertaligheid

2. Amper dialoog over taal/meertaligheid

Indien advies:

59%: "Spreek met je kind de taal die je zelf het beste kunt"

39%: "OPOL" (één ouder één taal)

MT ouders hebben vragen... ... maar stellen ze niet (altijd).

"In ons gezin worden vier talen gesproken. Wat doe ik het best voor mijn kind?"

"Wanneer moet ik mij zorgen maken over de taalontwikkeling van mijn kind?"

"Wat als we niet van plan zijn in België te blijven?"

"Wat als mijn kind bepaalde letters of woorden niet goed uitspreekt?"

"Hoe lees je best een boek voor?"

"Is televisiekijken slecht voor de taalontwikkeling? Of is het net goed?"

...

?? Niet vertrouwd met conventies, culturele mismatch, niet op gemak, taalbarrière, gebrek aan vertrouwen, fatalisme, sociale isolatie, respect voor professionals, ...

Professionals groepsopvang

Data

Survey met 351 kinderbegeleiders
uit 85 voorzieningen

Professionals groepsopvang

Kernpunten

1. Voornamelijk monolinguale opvattingen t.a.v. MT kinderen én ouders...
2. ... maar niet uitsluitend. Hier en daar opening naar meertaligheid.
3. Inschatting van KB komt niet altijd overeen met perceptie ouders.
4. Belang van professionele ondersteuning en eigen meertalige achtergrond

Monolinguale opvattingen t.a.v. kinderen

87.3%: *"Tegen een meertalig kind spreek je best Nederlands."* (n=315)

93.9%: *"Ik spreek 'altijd' (of) 'meestal' enkel NL met de kinderen."* (n=330)

45.6%: *"Ik vind niet dat je een meertalig kind het beste aanspreekt in de taal waarin het kind zich veilig voelt."* (n=305)

61.2%: *"Het is niet mijn taak om kinderen meertalig op te voeden."* (n=281)

+ Andere talen dan het NL weinig benut tijdens voorlezen en andere groepsactiviteiten.

Monolinguale opvattingen t.a.v. kinderen én ouders

61%: *"Ik vind niet dat meertalige ouders de kans moeten krijgen om in hun eigen taal geholpen te worden in de kinderopvang."* (n=282)

44.1%: *"Ik vind het niet belangrijk om meertalige ouders advies te geven over meertalige opvoeding."* (n=315)

Hier en daar opening naar meertaligheid

31.2%: *"Ik begroet meertalige ouders soms in hun thuistaal."* (n=317)

30.3%: *"Ik begroet meertalige kinderen soms in hun thuistaal."* (n=317)

37.6%: *"Als ik alleen ben met een meertalig kind, gebruik ik soms een paar woorden uit de thuistaal van het kind."* (n=330)

62.2%: *"Ik vraag aan meertalige ouders om een paar woorden uit de thuistaal van het kind door te geven."* (n=315)

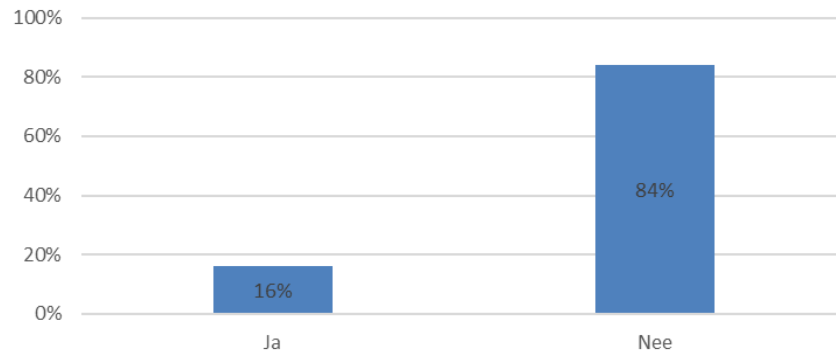
42.6%: *"Ik vraag meertalige ouders om te komen voorlezen in de opvang."* (n=312)

48.9%: *"Ik geef meertalige ouders spontaan advies over meertalige opvoeding."* (n=315)

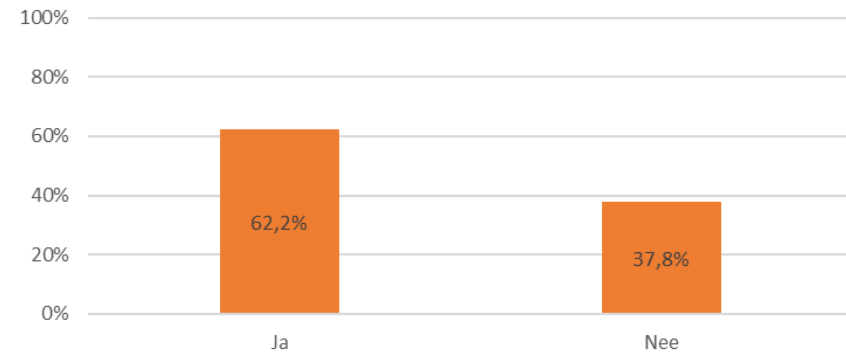
Inschatting van professionals komt niet altijd overeen met ervaring MT ouder

O
U
D
E
R
S

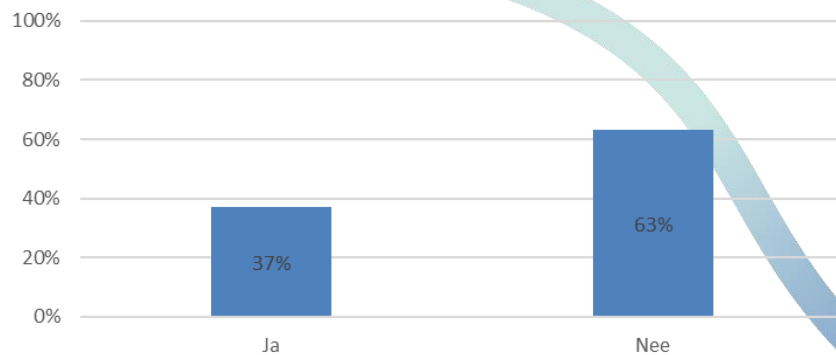
De kinderbegeleiders vragen mij om een paar woorden uit mijn thuistaal door te geven.
(n=407)

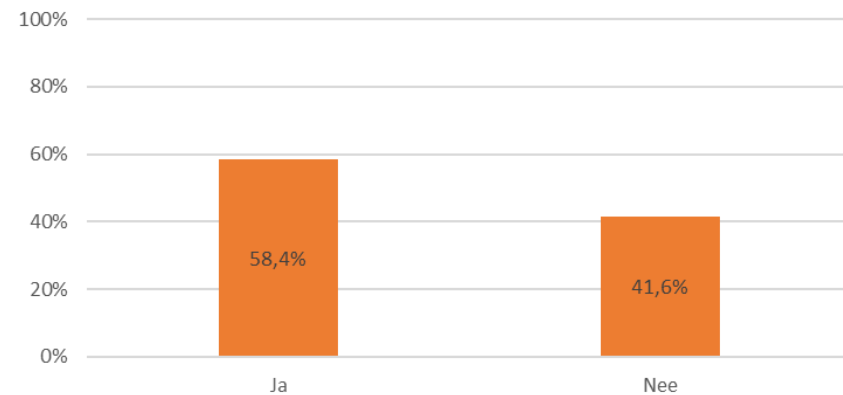
Ik vraag meertalige ouders om een paar woorden uit de thuistaal van het kind door te geven.
(n=315)

De kinderbegeleiders informeren mij over het taalbeleid van de opvang.
(n=402)

Ik informeer ouders over het taalbeleid van de opvang. (n=315)

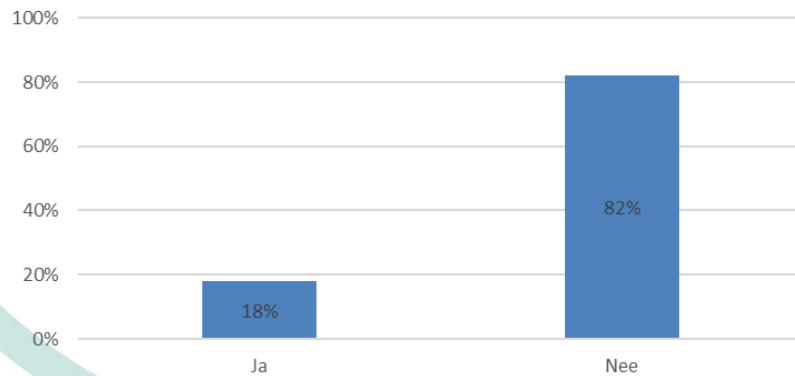

B
E
G
E
L
E
I
D
E
R
S

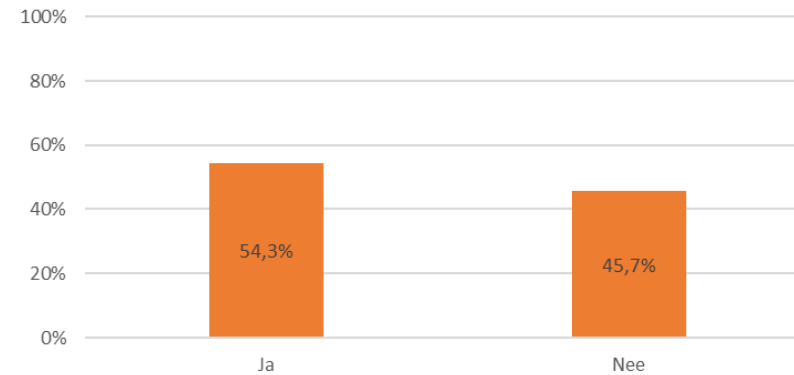
Inschatting van professionals komt niet altijd overeen met ervaring MT ouder

O
U
D
E
R
S

Ik vraag zelf advies over meertalige opvoeding.
(n=403)

Meertalige ouders vragen mij raad over taal en meertalig opvoeden. (n=315)

B
E
F
E
L
E
I
D
E
R
S

Soms wel...

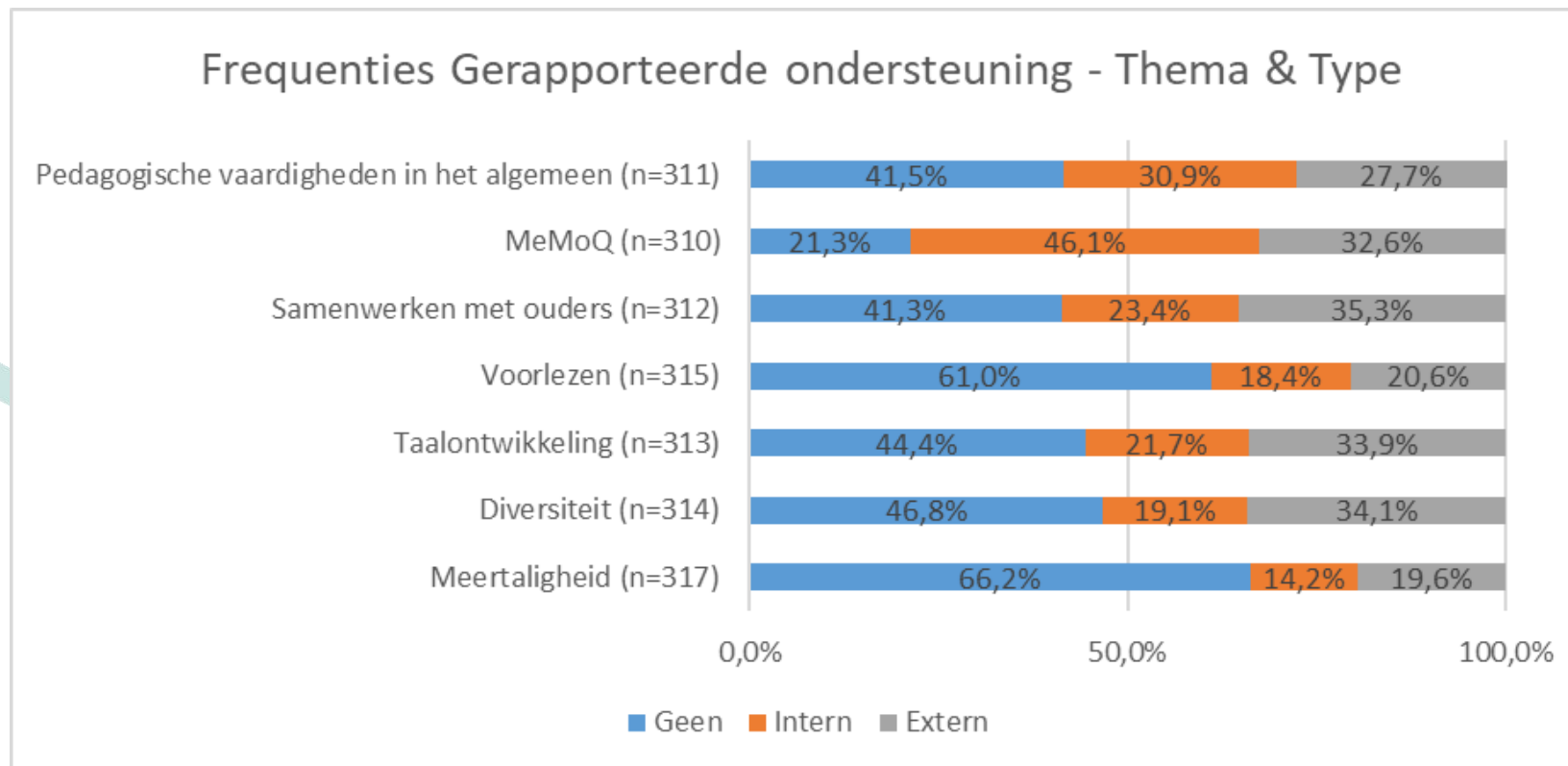
MT Ouders worden niet vaak gevraagd om te komen voorlezen

MT Ouders worden niet vaak begroet in de thuistaal

Begeleiders spreken vooral NL met de meertalige ouders

Belang van professionele ondersteuning en eigen meertalige achtergrond.

Minste ondersteuning over meertaligheid

Belang van professionele ondersteuning en eigen meertalige achtergrond.

Deelstudie naar de link tussen professionele ondersteuning over meertaligheid en:

- 1) Gebruik van thuistaal in interactie met meertalige kinderen
- 2) Dialoog met meertalige ouders

Belang van professionele ondersteuning en eigen meertalige achtergrond.

Deelstudie naar de link tussen professionele ondersteuning over meertaligheid en:

- 1) Gebruik van thuistaal in interactie met meertalige kinderen
- 2) Dialoog met meertalige ouders

--> Resultaten:

1) Professionele ondersteuning:

Hangt niet samen met gebruik thuistaal

Hangt wel samen met dialoog met MT ouders

2) Zelf meertalig opgegroeid zijn:

Hangt niet samen met dialoog met MT ouders

Hangt wel samen met gebruik thuistaal

Professionals groepsopvang

Data

9 groepsinterviews met 42 kinderbegeleiders uit 12 voorzieningen

Professionals groepsopvang

Kernpunten

1. Meertaligheid als 'silenced' thema in team, ondersteuning, dialoog met ouders
2. Bezorgdheid over NL i.f.v. overgang naar kleuterschool
3. Ambivalente houding t.a.v. meertalige ouders
4. Link met ondersteuning

Pro-M-onderzoek: Lessons learned

Durf van meertaligheid een thema maken:
- in dialoog met ouders
- in dialoog met team / professionals

Ondersteun en versterk je professionals,
zo kunnen ouders & kinderen
ook ondersteund worden

3. Tools voor ouders en professionals

Online leermodule Taalontwikkeling, meertaligheid en taalstimulering

Inhouden:

- Taalstimulering en meertaligheid als een geheel
  - Link voorlezen en Boekstart
  - Strategieën van meertalig opvoeden
-
- Online en interactief – Kennisclips – Oefeningen
  - +- 2,5 uur

Link [online leermodule 'taal' op leerportaal academie](#)

☰ Welkom! ○

☰ Visie en missie ○

☰ Algemene ontwikkeling ○

VISIE OP TAAL

☰ Taalstimulering ○

Online dossier 'Taalstimulering en meertaligheid' voor professionals

Inhoud:

- Taalverwerving in een taal of in verschillende talen: hoe werkt het?
- Taalstimulering
- Meertalig opvoeden: verdiepende informatie
- Vragen en bezorgdheden over de taalontwikkeling
- Werken aan een taalbeleid

Link naar online leermodule 'taal' op leerportaal academie

Link naar brochures – bestelbaar voor externen!

LINK: www.expo.be/taalstimulering-en-meertaligheid

Opgroeien | EXPOO

Wat zoek je?

Home Thema's Documentatie Bijleren Projecten Aan de slag Week van de G

Home > Thema's > Taalstimulering en meertaligheid

Taalstimulering en meertaligheid

Leren praten is een grote stap in de ontwikkeling van een kind. Ouders, grootouders, kinderbegeleiders, ... helpen hierbij door veel te praten met een kind. Al vanaf de geboorte kan een kind één of meerdere talen leren. Meertalig opvoeden is positief en biedt heel wat kansen. Tegelijk zijn er heel wat uitdagingen.

Op deze pagina bieden we informatie en inspiratie aan professionals over taalontwikkeling, taalstimulering en meertalig opvoeden.

Wat moet je weten?

- [Taalontwikkeling tussen 0 en 3 jaar](#)
- [Taalstimulering](#)
- [Meertaligheid](#)
- [Maximale taalkansen voor elk kind](#)
- [Werken aan een taalbeleid](#)

In de kijker

Pro-M onderzoek over meertaligheid in de vroege kinderjaren

Het Pro-M-onderzoek brengt in kaart hoe professionals en ouders van kinderen die meertalig opgroeien vandaag denken over en omgaan met meertaligheid en hoe ouders en professionals samenwerken. Vanuit deze kennis en breder onderzoek werden nieuwe inhoud en materialen ontwikkeld voor professionals in de kinderopvang, de gezinsondersteuning en de bibliotheken. De nieuwe

Privacy instellingen

Brochure 'Je kind meertalig opvoeden: dat is positief!'

Doelstelling: ondersteuning van gesprekken tussen ouders en professionals over meertalig opvoeden

Inhoud:

- De fasen van taalontwikkeling 0-3 jaar
- Tips en voorbeelden van (meertalige) taalstimulering
- Strategieën van meertalige opvoeding - 6 gezinnen aan het woord
- Vragen en bezorgdheden over meertaligheid

[Online op website Kind en Gezin](https://www.kindengezin.be/nl/brochures-videos/brochures/je-kind-meertalig-opvoeden-dat-positief)

<https://www.kindengezin.be/nl/brochures-videos/brochures/je-kind-meertalig-opvoeden-dat-positief>

Brochure 'Meertalig opvoeden in ons gezin' – 'Kameleonboekje'

Interactieve brochure voor ouders én professionals

Doelstelling:

Ouders ondersteunen om:

- De talige situatie van hun gezin en omgeving in kaart te brengen
- Stil te staan bij hun wensen ikv meertalige opvoeding
- Tot een concrete keuze/ strategie van meertalig opvoeden te komen

Online op website
Kind en Gezin

<https://www.kindengezin.be/nl/brochures-videos/brochures/meertalig-opvoeden-ons-gezin>

Brochure 'Meertalig opvoeden in ons gezin'

Talen in ons gezin

Over dat je je kind meertalig opvoedt
hoe kun je dit doen?
Dit boekje kan je hiermee helpen.

- 1. Over welke taal(s) wil je met je kind spreken?
- 2. Hoe vaak wil je met je kind spreken?
- 3. Hoe vaak wil je met je kind spreken?
- 4. Hoe vaak wil je met je kind spreken?

Onze wensen

Waar wil je met je kind spreken?
Op welke taal(s) wil je met je kind spreken?

Waar wil je met je kind spreken?
Op welke taal(s) wil je met je kind spreken?

Waar wil je met je kind spreken?
Op welke taal(s) wil je met je kind spreken?

Waar wil je met je kind spreken?
Op welke taal(s) wil je met je kind spreken?

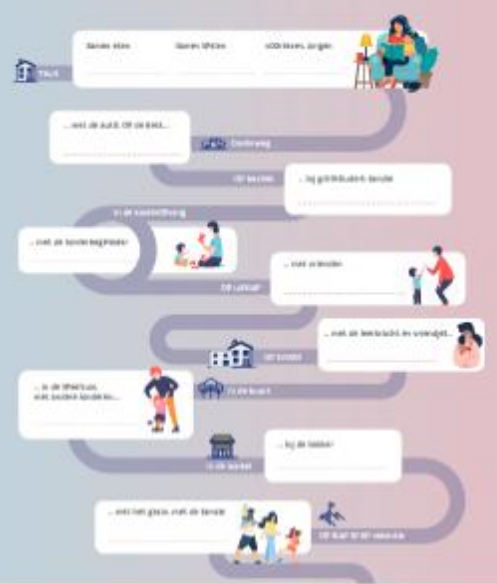
Wie spreekt welke taal?

Wie spreekt welke taal?
Op welke taal(s) wil je met je kind spreken?

Waar spreken we welke taal?

Waar spreken we welke taal?
Op welke taal(s) wil je met je kind spreken?

Waar spreken we welke taal?

Hoe vaak wil je met je kind spreken?

Waar wil je met je kind spreken?

Meer informatie vind je op onze website:
ondergetuif.be/nl/taal/
omgeving-en-gezag/taal-en-meertaligheid

Vraag ook naar de brochure 'Meertalig opvoeden'!

Vertaald in 13 talen

Kernboodschappen twee brochures in 13 talen:

- Duits
- Engels
- Frans
- Spaans
- Arabisch
- Turks
- Farsi Dari
- Roemeens
- Pools
- Bulgaars
- Russisch
- Albanees
- Slovaaks

[Online op Kindengezin.be](https://www.kindengezin.be)

<https://www.kindengezin.be/nl/vertalingen>

'Taal en meertaligheid' op www.kindengezin.be

Inhoud:

- Taalontwikkeling
- Taalstimulering, miv voorlezen / Boekstart
- Meertalig opvoeden
- Vragen en bezorgdheden over de taalontwikkeling

Link naar [brochures – film - podcast](#)

[LINK: Taal en meertaligheid | Kind en Gezin](#)

<https://www.kindengezin.be/nl/thema/ontwikkeling-en-gedrag/taal-en-meertaligheid>

The screenshot shows the website interface for 'Taal en meertaligheid' on Kind & Gezin. The header includes the logo, navigation links (Thema, Onze diensten, Contact), and a search bar. The main content area features a large image of a smiling baby and the title 'Taal en meertaligheid'. Below this, there is a breadcrumb trail: 'Ontwikkeling en gedrag' > 'Taal en meertaligheid'. The main heading is 'Hoe meer taal, hoe beter!', followed by a sub-heading 'Van babygeluidjes naar woorden en zinnen: een taal leren is een wonder!'. The text explains that children learn best when they hear others speak, and parents can help by speaking frequently. A 'Ga snel naar' section lists links for 'Taalontwikkeling tussen 0 en 3 jaar', 'Hoe stimuleer je taalontwikkeling?', 'Meertalig opvoeden', 'Vragen of bezorgdheden over taal en meertaligheid', 'Uitgelichte video's', 'Brochures en magazines', and 'Bekijk ook binnen Ontwikkeling en gedrag'. There is also a small illustration of a baby with speech bubbles. At the bottom, there is a section for 'Taalontwikkeling tussen 0 en 3 jaar' with a sub-heading 'Een kind leert een taal al doende, op een natuurlijke en ongedwongen manier...' and a small image of a child's head.

'Taal en meertaligheid' op www.kindengezin.be

Inspirerende **films** over taalstimulering

- Marcel en zijn gezin
- Ava en Emilia en hun meertalig gezin

<https://youtu.be/PVaPyr8eWG0>

<https://youtu.be/ITXN43kwBLg>

Reflectiewaaijer 'Omgaan met Meertaligheid – tool voor Ondersteuners'

REFLECTIEWAAIER

OMGAAN MET MEERTALIGHEID IN DE KINDEROPVANG
(0-3 JAAR)

TOOL VOOR ONDERSTEUNERS

Reflectiewaaijer

Wanneer te gebruiken?

- Veel vragen van de professionals over meertaligheid bij kinderen of ouders
- Professionals willen werken aan een visie op taal / talenbeleid
- Professionals willen zich verdiepen in het thema
- Na of ter voorbereiding van een evaluatie
- Na of ter voorbereiding van een inspectie
- ...

Reflectiewaaiertje

Waar te vinden?

<https://www.reflectiewaaiertje.vbjk.be>

Ook via www.vbjk.be - thema 'meertaligheid'

- Integraal downloaden of elk deel afzonderlijk

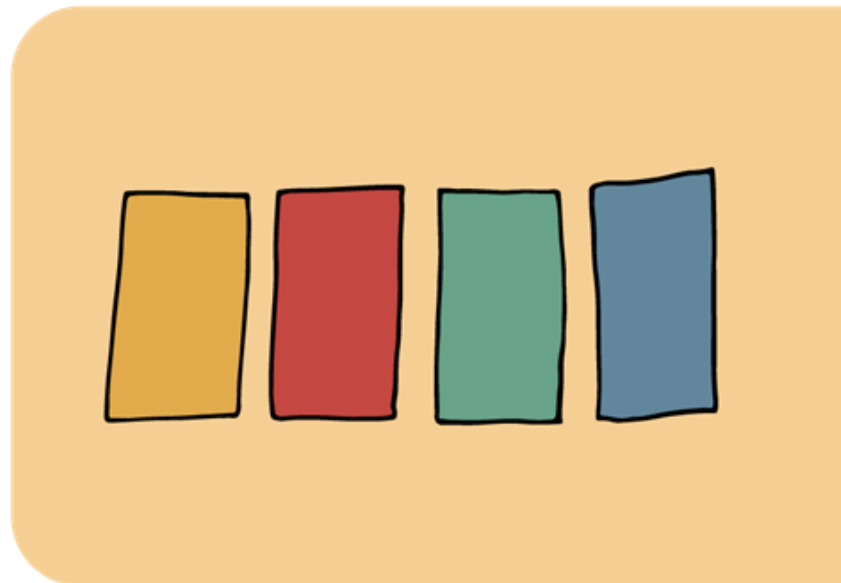
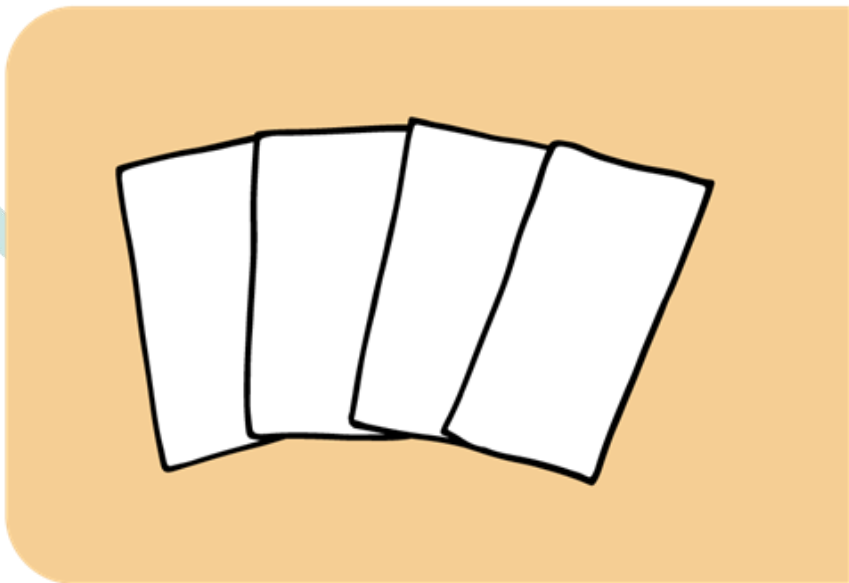
Reflectiewaai

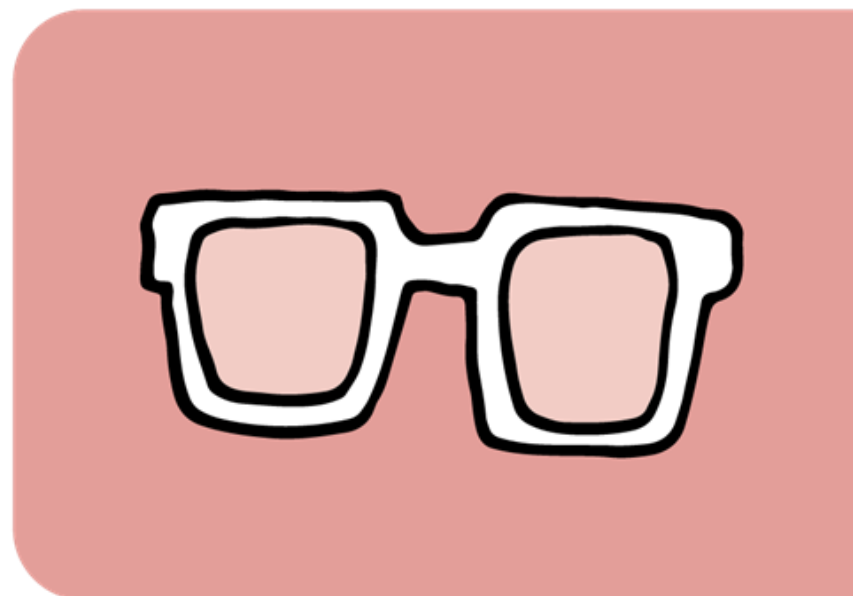
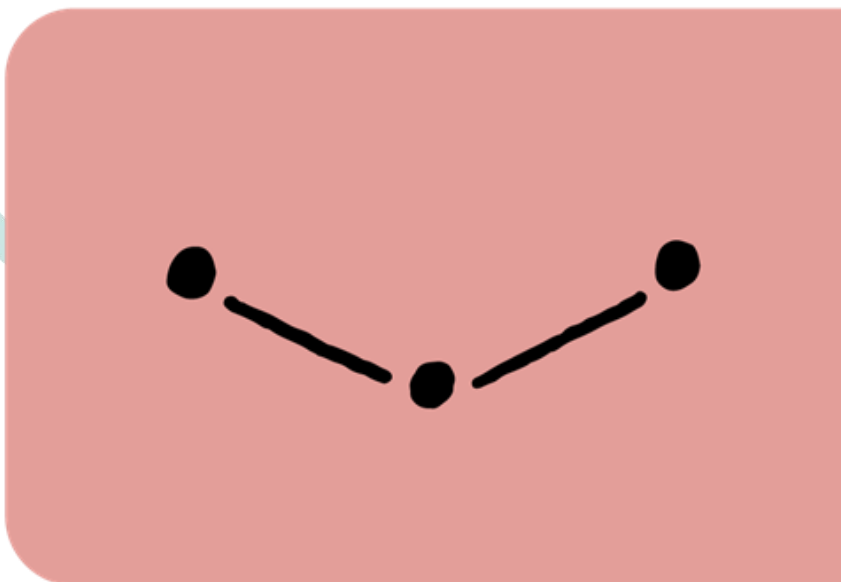
Reflectiewaai

De Handleiding

Reflectiewaai

De Basisteksten

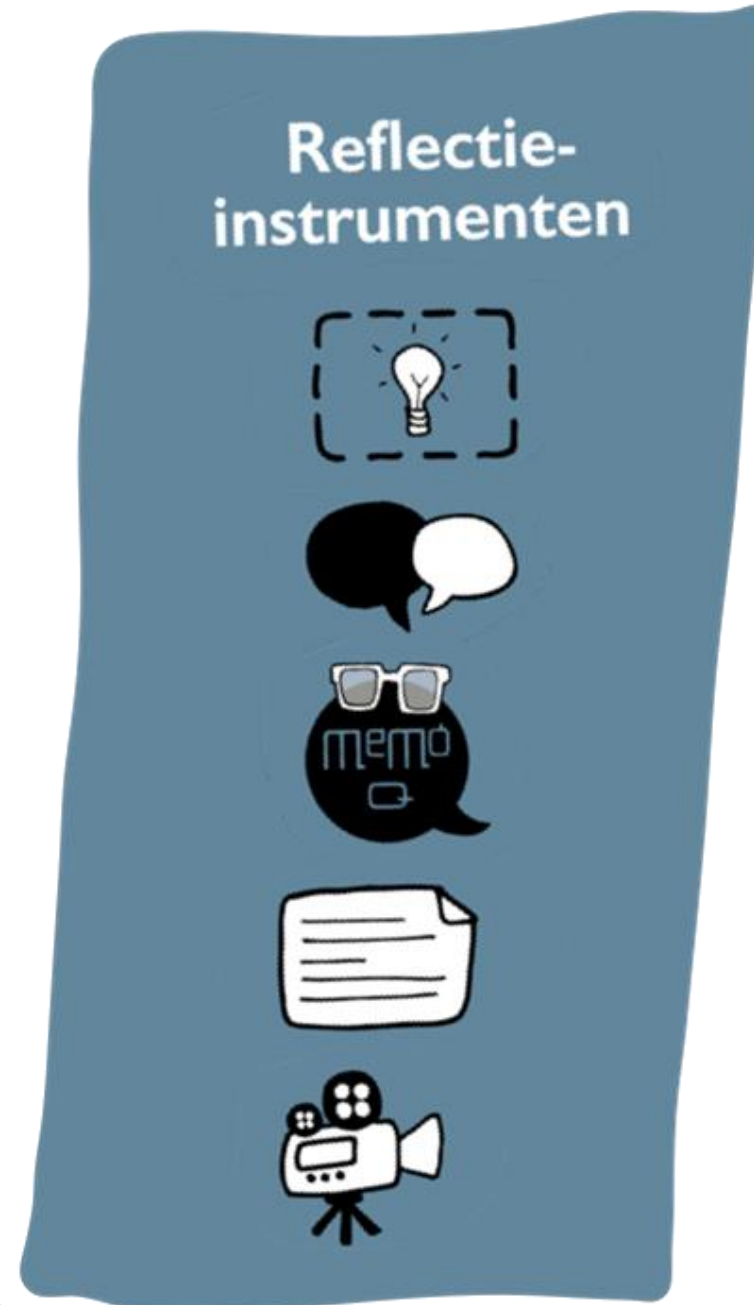
Reflectiewaaijer

Extra Info

Reflectiewaaijer

De Reflectie-instrumenten

Reflectiewaaiertje

1. Kenniskaarten

FEIT OF MYTHE?

In een meertalig gezin spreekt de ene ouder best steeds de ene taal met het kind, en de andere ouder de andere taal.

MYTHE

De één-ouder-één-taalmethode (wordt vaak OPOL genoemd: *One-Parent-One-Language*), waarbij de talen verdeeld worden tussen de ouders, is maar één van de verschillende strategieën die bestaan om kinderen op te voeden in een meertalig gezin.

Echter, de OPOL-methode is niet zomaar geschikt voor alle gezinnen.

Zo vermijden ouders best om hun kind in een taal aan te spreken waarin ze zich niet spontaan kunnen uiten. Taalgebruik met het kind moet immers natuurlijk aanvoelen en mag niet kunstmatig zijn. Het verdelen van de gesproken talen over de ouders is dus enkel zinvol als deze personen zich ook vlot kunnen uitdrukken in de gekozen taal.

Hoewel kinderen die met OPOL worden opgevoed relatief veel kans maken om later meerdere talen vlot te spreken, lukt dit niet altijd. Bij ongeveer een kwart van de kinderen lukt dat niet. Er bestaat namelijk een risico op verlies van één van beide talen, namelijk de taal die buiten het gezin het minst gesproken wordt. Bovendien is het heel moeilijk voor ouders om altijd en consequent OPOL toe te passen.

Kern is: er is niet één juiste strategie. Als kinderbegeleider vertrek je steeds vanuit een wederzijdse en open dialoog waarin je samen met de ouders op zoek gaat.

Meer info

Extra info 'Meertalig Opvoeden: 7 gezinnen, 7 voorbeelden'

Reflectiewaaiertje

2. Reflecteren over het talenbeleid

Reflecties over de talige diversiteit in de voorziening

Heeft de voorziening nog geen zicht op de talige diversiteit?

- Wat kan jij / jouw voorziening doen om wel zicht te krijgen op de thuistalen die gesproken worden bij de gezinnen in de opvang?
- Hoe kunnen jullie het gesprek aangaan met alle ouders over meertaligheid bij kinderen en ouders?
- Wat is de meerwaarde voor de kinderen, de gezinnen, jezelf om hier een zicht op te hebben? Hoe kan dit jullie werking ten goede komen?
- ...

Heeft de voorziening reeds zicht op de talige diversiteit?

- Welke thuistalen zijn aanwezig in de opvang?
- Heb je zicht op de talige diversiteit in de buurt? Hoeveel verschillende talen worden er in de buurt gesproken?
- Wat verwachten de ouders van de voorziening als het gaat over taal (naar hun kinderen, naar zichzelf)? Zowel Nederlandstalige ouders als ouders met één of meerdere andere thuistalen.
- Hoe ervaren ouders meertaligheid? Wat vinden ouders (zowel ouders met als thuistaal Nederlands als ouders met één of meerdere andere thuistalen) belangrijk en waarom?
- Welke vragen leven er bij de ouders (zowel ouders met als thuistaal Nederlands als ouders met één of meerdere andere thuistalen)?
- ...

Reflectiewaaijer

3. Reflecteren o.b.v. MeMoQ zelfevaluatie

Mogelijke reflectievragen

Dimensie Omgeving

- *Aanbod aan infrastructuur en materialen:* Toont de ruimte de meertalige diversiteit van de kinderen en de ouders (bv. welkom in verschillende talen)? Is meertaligheid zichtbaar in de materialen (bv. meertalige boekjes, cd's, verpakkingsmateriaal, winkelproducten ...)? Vindt elk kind iets van zichzelf terug in de ruimte? Zorg je voor materiaal in de eigen taal van de kinderen?
- *Aanbod aan activiteiten:* Hoe betrek je de thuistaal in de activiteiten van kinderen (bv. voorlezen, liedjes, rijmpjes, filmpjes, poppenkast, kamishibai, spelletjes ... in verschillende talen)? Zing je liedjes of luister je naar liedjes in de thuistaal van de kinderen?
- *Organisatie van tijden personeel:* Zijn er kinderbegeleiders aanwezig die de thuistaal van de gezinnen spreken? Hoe zet je hen in naar de kinderen / ouders toe?
- Wat kan je in je werking behouden, verbeteren/aanpassen, stoppen of creëren, zodat de omgeving nog rijker wordt, ook voor meertalige kinderen?
- ...

De reflectie-instrumenten werden ontwikkeld door VBJK.

Dimensie 5

Reflectiewaai

4. Reflecteren o.b.v. cases en vignettes

Vignet 5: Eerste dag Rashid

In Kinderdagverblijf 't Parasolletje komt Rashid vandaag voor de eerste keer een volledige dag meedoen, zonder mama of papa. Hij is bijna twee jaar oud en is nog nooit naar de kinderopvang gegaan, op de twee wenvoormiddagen in het kinderdagverblijf na. Enkele maanden geleden is Rashid met zijn ouders uit Afghanistan aangekomen in België. Voor de ouders van Rashid is het een opluchting dat ze een plekje hebben gevonden in de kinderopvang, maar tegelijk zijn ze ook bezorgd. Ze spreken enkel Dari en ze zijn bang dat Rashid moeilijk aansluiting zal vinden bij de groep. Bovendien zijn ze niet vertrouwd met hoe kinderopvang in Vlaanderen wordt georganiseerd en stellen ze zich veel vragen: zal hij toch kunnen slapen? Zal hij toch voldoende eten? Zal hij begrijpen wat hij moet doen? Hoe moet hij duidelijk maken wat hij wil? Hoe kan hij vriendjes maken? ...

Hoe pak je zo'n eerste volledige dag aan?

Reflectiewaaijer

5. Reflecteren o.b.v. filmpjes

Meertalig opgroeien

Centre for Language Studies (CLS)
Radboud Universiteit

2'29"

https://youtube.com/dGK_vq0o7xQ

Beknopte bespreking

Dit fragment toont hoe het is om als meertalig kind op te groeien. Wat houdt dit eigenlijk in, meertalig zijn? Ken je dan altijd dezelfde woorden in beide talen? En wat zijn de voor- en nadelen van meertalig opgroeien?

Het feit dat het aanleren van meerdere talen de taalontwikkeling niet in de weg staat, wordt mooi geïllustreerd. Vaak denken professionals dat meertalige kinderen een taalachterstand hebben. Dat wordt hierin weerlegd.

Dit fragment gaat over iets oudere kinderen, maar kan inspirerend zijn voor professionals in de kinderopvang.

Wanneer kan je dit fragment bekijken en bespreken?

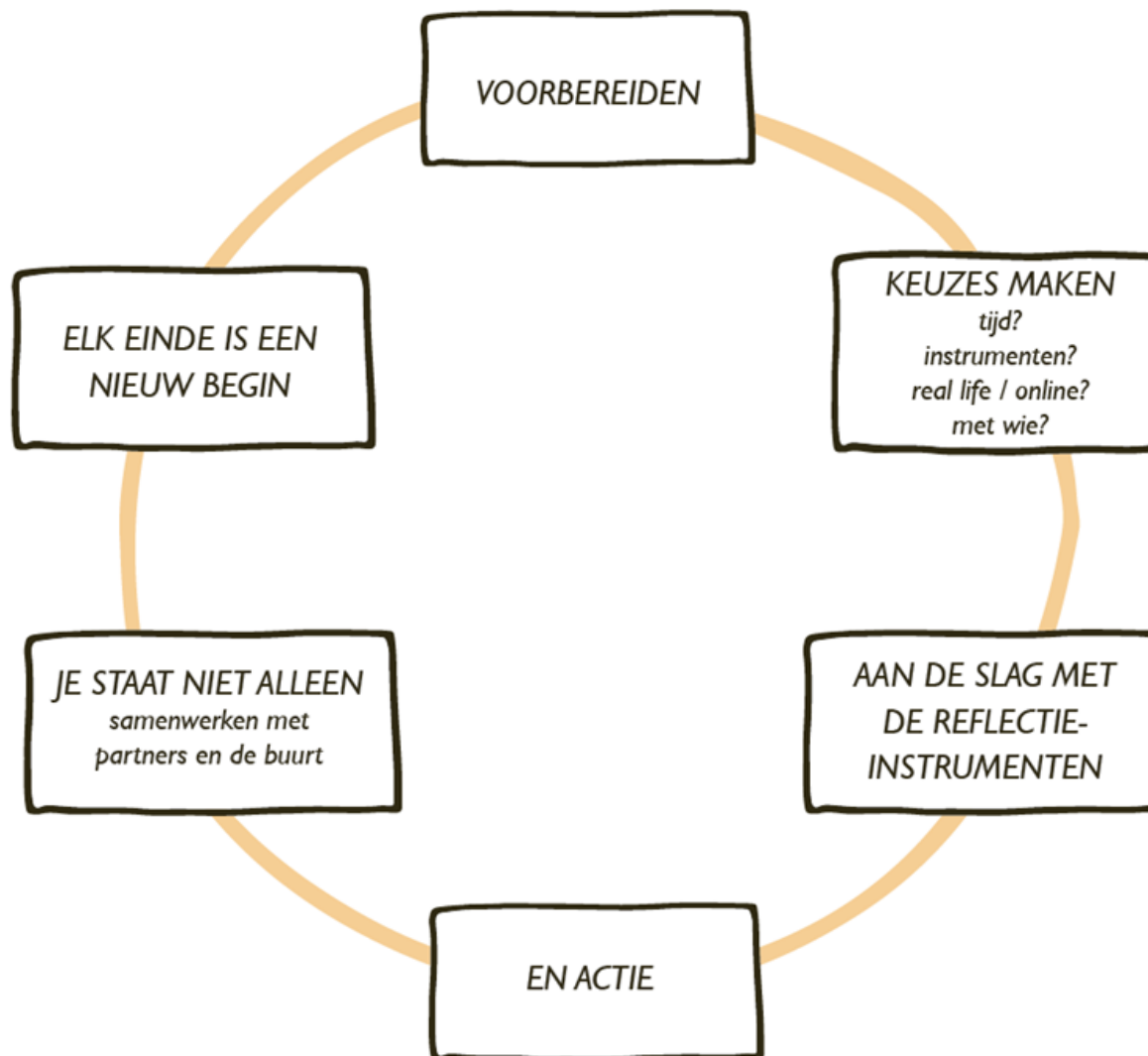
Je kan dit fragment bekijken wanneer je merkt dat er nood is aan accurate kennis over meertaligheid en hoe het verwerven van meerdere talen verloopt.

Dit fragment kan getoond worden bij volgende stellingen:

- Je bent pas meertalig als je meer dan één taal vloeiend spreekt.
- Om jonge kinderen met een andere thuistaal Nederlands aan te leren, spreek je in de opvang best alleen Nederlands met hen.
- Als een peuter een nieuwe taal leert in de opvang, bouwt hij verder op de kennis die hij heeft in andere talen.
- Meertalige kinderen hebben een tragere taalontwikkeling dan ééntalige kinderen.
- Voor een baby is het moeilijker om twee talen tegelijk te verwerven dan één taal.

Reflectiewaaier

Reflectiewaaiertje

Door enkele woorden in de thuishalen te kennen, worden meertalige ouders gemakkelijker en met meer zelfvertrouwen aangesproken. Dit appreciëren de meertalige ouders; ze voelen zich meer welkom.

- GO!

Kinderbegeleiders zijn beter op de hoogte van sterktes en groeimogelijkheden in hun opvang. Ze zijn meer bewust van het eigen talenbeleid. Dat is ook een meerwaarde wanneer de zorginspectie komt.

- Karel De Grote, Hogeschool

De Reflectiewaaiertje gaf meer voeding, maar ook meer rust. Omgaan met meertaligheid is immers niet zwart-wit: de onthaalouders kwamen tot het besef dat elke situatie anders is, en steeds afhankelijk is van de context. Er is niet één allesomvattend antwoord op de vele vragen die leven over meertaligheid.

- Ferm Kinderopvang

Didactisch materiaal op Pro-M-website

- Ontwikkeld voor docenten hoger onderwijs
- Verzameling didactisch materiaal
- Geïntegreerd uit andere tools
  - Nieuw materiaal
  - Kennisclips met medewerkers van Pro-M team

LINK: www.pro-mproject.be

Didactisch materiaal op Pro-M-website

Didactisch materiaal op Pro-M- website

Videoportretten van meertalige gezinnen

Fatima Zohra en Mohsine en hun zoontje Jad uit Berchem vertellen hun meertalig verhaal

<https://youtu.be/v2s4ArkCG5Y>

4. Aanbevelingen

Algemeen

Zet meertaligheid op de agenda
Maak werk van een talenbeleid

- Zorg voor een duidelijke visie, strategie en methodieken
- Reflecteer over meertaligheid: met collega's, in team
- Versterk jezelf en je team

Aanbeveling 1: Ga de dialoog aan met ouders

- Er is niet één 'beste advies' over meertalig opvoeden
- Elk gezin is anders: taalvaardigheid in één of meerdere talen, verwachtingen, context,..
- Ondersteuning op maat
- Vanaf de start!
- Maar ook: continu proces – blijvend ondersteunen
- Zicht op talige context: relevant voor praktijk kinderopvang en kleuteronderwijs
- Maximale (onderwijs)kansen!

Aanbeveling 1: Ga de dialoog aan met ouders

Hoe meertalig opvoeden? Heel wat dingen om af te wegen!

TAALVAARDIGHEID?

- Welke taal of talen spreek je goed?
- Welke taal voelt het meest natuurlijk aan?

WAAR?

- Thuis
- Familie
- Kinderopvang
- Speelplein in de buurt

WENSEN?

- Welke talen wil je doorgeven aan je kind?
- Hoe goed wil je dat je kind de talen kan?

NEDERLANDS?

- Kinderopvang
- School
- Thuis

HOEVEEL?

- Hoe vaak spreek je een taal met je kind?
- Hoe vaak doen andere mensen dat?

WIE?

- Ouders en grootouders
- Broer/zus
- Familie en vrienden
- Kinderbegeleider

Elk gezin maakt zijn eigen keuze

Aanbeveling 1: Ga de dialoog aan met ouders

Elk gezin maakt zijn eigen keuze

GEZIN 1

*Eén ouder,
één taal*

GEZIN 2

Mixen

GEZIN 3

*Thuis taal
en mixen*

GEZIN 4

*Nederlands
en mixen*

GEZIN 5

*Enkel de
thuis taal*

GEZIN 6

*Drie
talen*

7 gezinnen aan het woord

Eén ouder, één taal

Elsa en Eddie kozen voor 'één-ouder-één-taal': Elsa spreekt Spaans met de kinderen, Eddie Nederlands.

[Meer over één ouder, één taal](#)

Mixen van talen

Rachid en Assia zijn beiden opgevoed in het Darija en spreken vlot Nederlands. Ze praten beide talen met hun zoon en mixen de twee talen doorheen de dag.

[Meer over mixen van talen](#)

Thuis taal en mixen

Burcu en Orhan zijn een Turkstalig koppel. Ze spreken beiden Turks en Nederlands en willen dat hun baby beide talen zal leren. Ze kiezen voor 'thuis taal en mixen'.

[Meer over thuis taal en mixen](#)

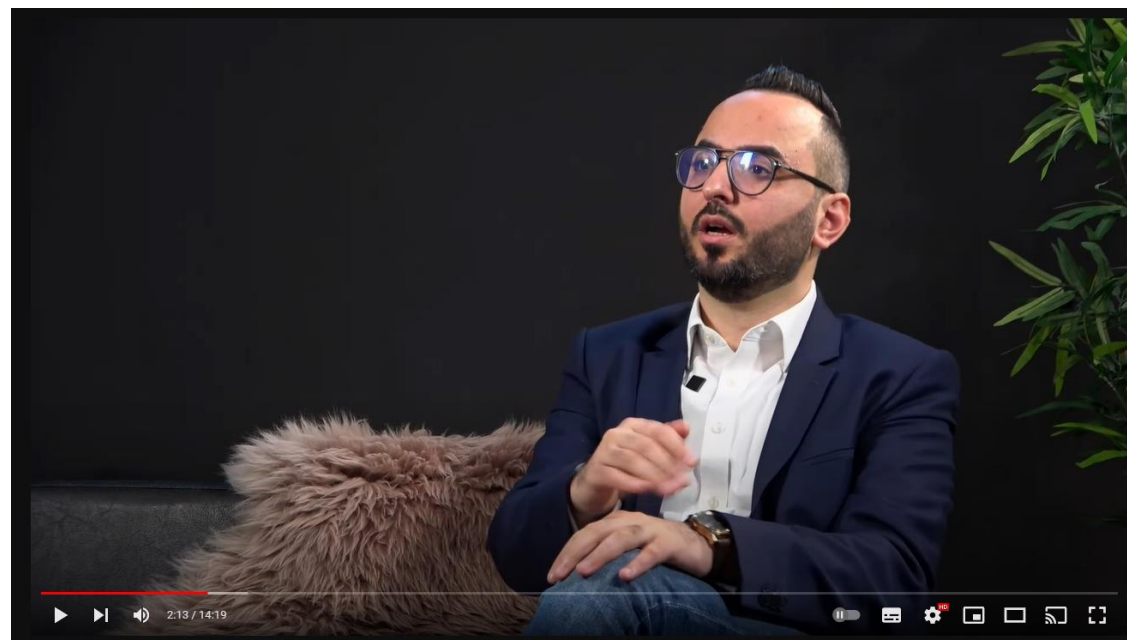
Aanbeveling 1: Ga de dialoog aan met ouders

Aanbeveling 2: Kijk positief naar meertaligheid

<https://youtu.be/OAdf6xISx0g>

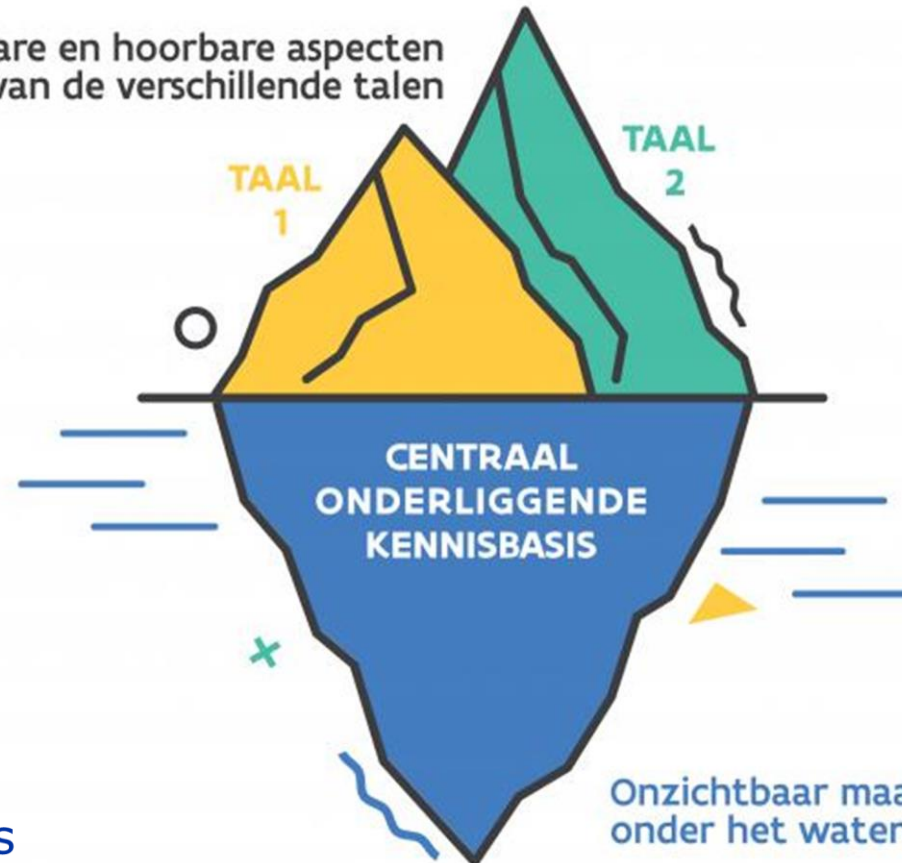
<https://youtu.be/0TyqHGFjQko?t=133>

Aanbeveling 2: Kijk positief naar meertaligheid

- Taalvaardigheid Nederlands toont slechts deel van totale taalvaardigheid meertalige kinderen
- Taalvaardigheid wordt beïnvloed door socio-economische factoren
- Stevige basis in thuistaal/ 1e taal = hefboom voor leren Nederlands
- Diverse talen = rijkdom!
- Een plaats geven én benutten in praktijken kinderopvang en kleuteronderwijs

Aanbeveling 2: Kijk positief naar meertaligheid

Zichtbare en hoorbare aspecten
van de verschillende talen

Onzichtbaar maar actief
onder het wateroppervlak

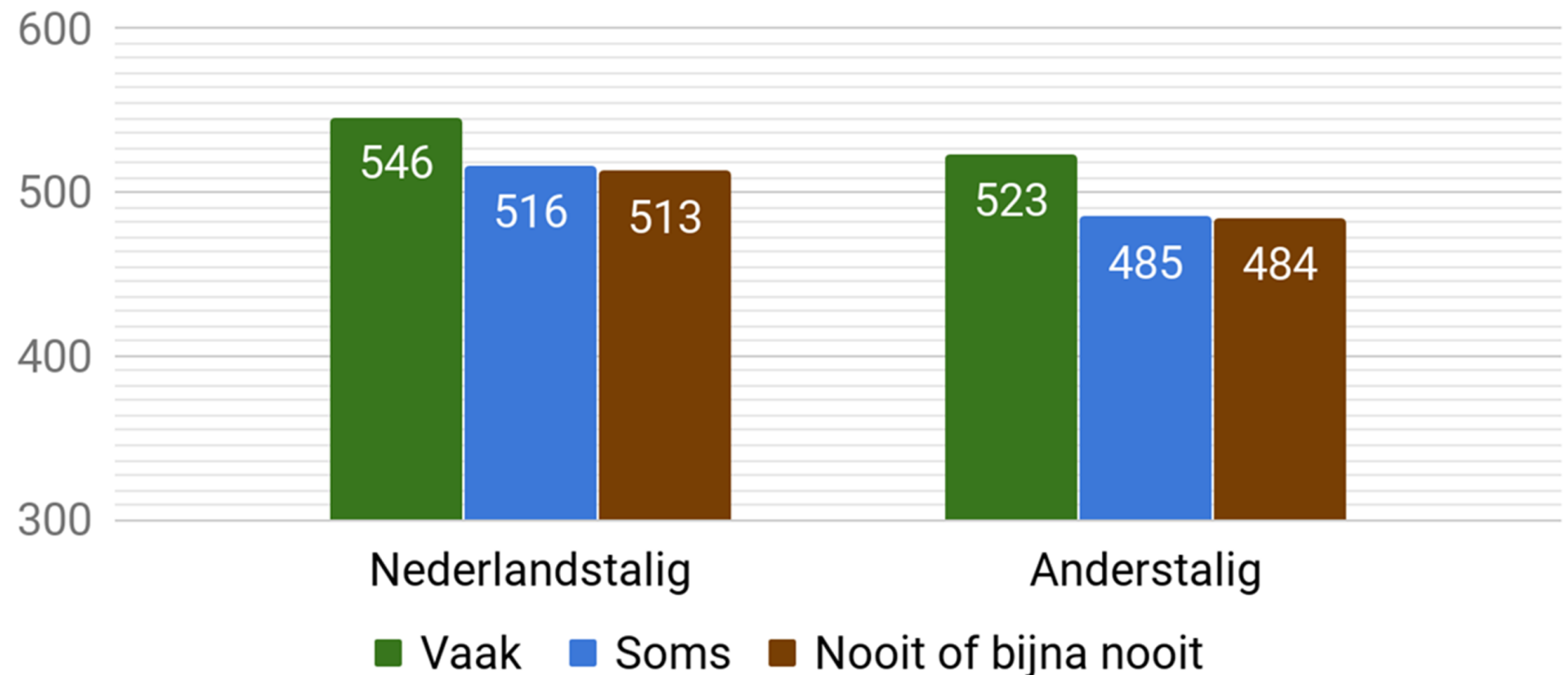
Jim Cummins

Aanbeveling 2: Kijk positief naar meertaligheid

Voordat uw kind aan het eerste leerjaar begon, hoe vaak deed u of iemand anders in uw gezin de volgende activiteiten met hem/haar?’

BOEKEN LEZEN

Begrijpend Lezen (PIRLS, 4de leerjaar, N = 4.320)

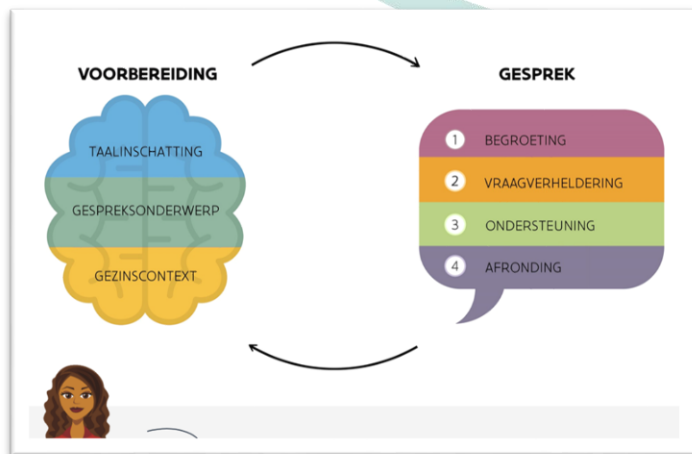
Aanbeveling 3: Kijk over de muren

- Van je klas, van je school, ...
- Welke partners zijn er in je buurt? (Instrumenten voor samenwerking)
  - Kinderopvang, Huis van het Kind, Buitenschoolse (kleuter)opvang en activiteiten (BOA),...
  - Kennisinstellingen
- Doorgaande lijn – warme transities: samen werk maken van professionele, pedagogische continuïteit (gedeelde visie en praktijk), continuïteit met thuis en de buurt
- Preventief én 'bijschakelen'

Aanbeveling 4: Benut meertaligheid bij je collega's/team

- Gesprekswaaier voor professionals: welke ondersteuning inzetten in de communicatie?
  - Overzicht van brugfuncties/gesproken taal: sociaal tolken, meertalige kennis medewerkers, intercultureel bemiddelaars, eenvoudig Nederlands, contacttaal...
  - Overzicht van brugfuncties/materialen en methodieken: vertalingen, beeldmateriaal, vertaalapps, meertalige apps/sites...

- Link met de [Gesprekswijzer](#): online leermodule met info over vraaggerichte gespreksmodel en interculturele communicatie, inzetbaarheid van de diverse brugfuncties (aanvullingen casussen jeugdhulp en CLB in ontwikkeling)

Uitwisseling

- Op welke manier is wat we hier brachten herkenbaar voor jou?
- Zie je jezelf hiermee aan de slag gaan? Hoe?
- Heb je vragen?

Onze contactgegevens:
kathy.jacobs@opgroeien.be
tine.rommens@opgroeien.be
brecht.peleman@ugent.be